

Durmuş Hocaođlu

Özgürlük Problemi

Yeniufuk., 17 Temmuz 1997, Perşembe., s.15

Durmuş Hocaođlu, *Yeniufuk* Yazıları Sıra No: 10

NOT:

Bu yazım, *Yeniufuk*'taki son yazımdır.

Özgür olan sadece ve yalnız İnsan'dır, Hayvan ve Bitki asla. Sadece “verilenler arasında seçme”ye dayanan Hayvanî Özgürlük, “tasarruf”tan mahrum olduğu için hakikî anlamda özgürlük olarak telakki edilemez. Özgürlük, kelimenin hakikî ıstılah mânâsında yalnız İnsan'a mahsustur. Yani, Özgürlük, ancak ve yalnız İnsanî Özgürlük'tür. Zira, Özgürlük, çok özel (partiküler), ap-ayrı ve mümtaz bir “şey”in, “Ruh”un bir aktivitesidir ve Ruh da sadece ve yalnız İnsan'a mahsustur.

Ruh kelimesi Batı dillerinde “psyche” ve “spirit” gibi iki ayrı kelime ile ifade edilmektedir ki bunlardan “psyche”, dilimizdeki “can” kelimesine daha yakın olup maddî bir içerik taşımakta ve arkaik Türkçe'deki “et-öz” ile tam uyuşmaktadır. “Spirit” ise maddî bir içeriği olmayan ve arkaik Türkçe'deki “ısıık-öz” ile mükemmelen karşılanabilen “gerçek ruh” olup, Kur'an'da (İsrâ; 17/85) “metafizik âlemden olup mahiyetinin bilinemeyeceği” bildirilen “ruh” kelimesi de budur. Bu kelimenin belki de en yetkin ifadesine, Hegel'de çok daha başka anlamlar da yüklenen “Geist”ta ulaşılmıştır.

İnsanî Özgürlük'ün temel motoru, “Geist”tır. Geist ise kendisini nesnel dünyasında şu üç şeyle manife eder: **Beyin**, **El** ve **Dil**. Burada “dil” kelimesi ile ifade edilmek istenen, hem biyolojik bir organ olan dil (İngilizce: Tongue, Arapça: Lisân, Osmanlı Türkçesi: Dil) ve hem de konuşma yetisi olan dil'dir (İngilizce: Language, Arapça: Luğat; Osmanlı Türkçesi: Lisan).

Gazzâlî'nin ifadesiyle, Ruh (gerçek ruh, geist), bir miktar suyun bir havuzun her yerini doldurması gibi bedeninin her yerindedir; zira, Ruh bölünme kabul etmez (kuantik) bir cevherdir. Ancak, şunu da söyleyebiliriz ki, Ruh'un biyolojik merkezi, “Beyin”dir.

Beyin, El ve Dil arasında, karşılıklı (korelatif) bir fonksiyonel ilişki mevcuttur. “El”, Kant'ın ifadesiyle, Beyin'in, yani Ruh'un dış-dünyadaki uzantısı, Ruh'un, kendisini dış-dünya'da mekanik biçimde yansıması; “Dil” ise, Ruh'un, kendisini dış-dünya'da ifade etmesidir. Bu “ifade”nin mekaniksel enstrümanı **Biyolojik Dil** (Tongue), bu enstrüman vasıtasıyla Ruh'un, kendisini fonetik olarak ifade etmesi ise **Dil** (Lisan, Language)'dir. Şu halde Dil, Ruh'un ifadesidir.

Dil, Ruh'un (Geist'in) kendisini fonetik olarak ifade etmesi bakımından temel nitelikte bir ehemmiyeti haizdir. Zira, Dil (Lisan) ile ifade edilen şey, aslında Ruh olmaktadır. Yani Dil, Ruh'un ifadesi olmanın yanında Ruh'un bir kriteri de olmaktadır. Ruh'un kendisini ifade ve dışlaştırma yollarından en etkili olanı, Dil'dir. Ruh'un asıl aktivitesi ise "Bilgi"dir. Benedetto Croce'nin deyişiyle, "ne kadar ifade edebiliyorsak, o kadar biliyoruzdur". Vakıa Croce burada sırf verbal (sözcül) ve fonetik (sesli) ifadeyi kastetmekte değildir ve "bilgi" ile asıl anlatmak istediği de "sezgi bilgisi"dir; ancak, tüm ifadelerin ortak noktası Dil (Lisan)'dir. Çünkü, Ruh'un aktivitesinin temeli olan Düşünce, "içinden konuşmak"tan başka birşey değildir. Fonetik veya değil, madem ki bütün ifadeler Ruh'un, Düşünce'nin, İnsan'ın içindeki "Hakikî İnsan"ın - Yûnusça ifadeyle "ben içindeki benim" - ürünüdür, o halde, bütün ifade çeşitlerini Dil üzerine oturtmak bir yanlışlık olarak nitelendirilmemelidir.

Şu halde, sonuç olarak diyebiliriz ki, İnsanî Özgürlük'ün motoru Ruh, temeli ise Dil'dir (Lisan=Language). Wittgenstein'in ifadesiyle: **"Dilimin (lisanımın) sınırları, Dünyamın sınırlarıdır"**.

